

କୃତ୍ତିମାତୃ ନାଟକେତି

ନାରାୟଣ ସାହୁ

ବୁଢ଼ୀ ମା'ର ନାଟପେଡ଼ି

ନାରାୟଣ ସାହୁ

ଜ୍ଞାନଯୁଗ ପବ୍ଲିକେଶନ

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡ଼ିଶା

ବୁଦ୍ଧା ମା'ର ନାଟପେଡ଼ି

ନାରାୟଣ ସାହୁ

ପ୍ରକାଶନ ଉପଦେଷ୍ଟା
ଶ୍ରୀ ବିନୋଦ ବିହାରୀ ବିଶୋଇ
ମୋବାଇଲ : ୯୯୩୭୭୯୪୭୮୧

ପ୍ରକାଶକ
ସ୍ବାମୀଯୁକ୍ତ ପଦ୍ମିନୀବେଶନ
ଏଲ୍-୬/୪୨୮, ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫
ଫୋନ୍ ନଂ. - (୦୬୭୪) ୨୫୫୨୦୯୧
website : www.gyanajuga.com
Email : contact@gyanajuga.com

ଅକ୍ଷର ବିନ୍ୟାସ
ରମଣ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ଆଣ୍ଡ ଗ୍ରାଫିକ୍ସ
ମୋ : ୯୬୫୮୨୨୩୬୮

ପ୍ରଚ୍ଛଦ
ଅସୀମ ବସୁ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ - ୨୦୧୪

ମୁଦ୍ରକ
କ୍ରିଏଟିଭ୍ ଅପ୍ରେସନ୍ସ
ଆଇ.ଆର୍.ସି. ଭିଲେଜ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୫

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୪୦.୦୦

Published and printed by Smt. Susama Bisoi on behalf of Gyana Juga
Publication, N-6/428, I.R.C. Village, Nayapalli, Bhubaneswar-15, Odisha.
Phone : (0674) 2552091

ବିଶିଷ୍ଟ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ

ଦାଶ ବେନହୁରକୁ ...

ସୂଚୀପତ୍ର

❖ ବୁଢ଼ା ମା'ର ନାଟପେଡ଼ି	୫
❖ ବାଘ ନ ଦେଖିଲେ ବିଲେଇ ଦେଖ	୧୧
❖ ଅଦରକାରୀ ଜିନିଷ କାହିଁ ?	୧୬
❖ ରାଶିପତ୍ର ଭାଗ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	୨୩
❖ ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ସେବା ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ	୩୦
❖ ଟାପ ହିଁ ଦୁଃଖର କାରଣ	୩୫
❖ ସତ୍ୟେଷ ହିଁ ପୁଷ୍ପ	୪୨

ବୁଢ଼ୀ ମା'ର ନାଟପେଡ଼ି

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା । ସାଧାରଣ ଚାଳିଆ ପରଟିଏ । ଏଠି ବୁଢ଼ୀମା' ତା'ର ଆଦରର ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

- ନାତି - ମା' ସବାବେଳେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଗପ କହୁଛୁ । ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।
- ନାତୁଣୀ - ହଁ, ମା' ଆଉ କିଛି ନୂଆ ଗପ କହନ୍ତୁ । ସେଇ ଭୂତପ୍ରେତ ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ କଥା ।
- ନାତି - ମା'କୁ ବୋଧେ ଆଉ କିଛି ଜଣା ନାହିଁ !
- ନାତୁଣୀ - ଉହ, ମା' କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କରୁଛି । ନିଶ୍ଚୟ ନୂଆ ଗପ କହିବ । (ବୁଢ଼ୀ ମା' ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ମୁହଁରେ ହସ ଉକୁଟି ଉଠିଲା ।)

- ନାତି - ମନେ ପଡ଼ିଲା ?
- ବୁଢ଼ୀମା - ହଁ, ଏ ଗପଟି ପୂରାପୂରି ନିଆରା ।
- ନାତି - କହୁନୁ, କାହିଁକି ଡେରି କରୁଛୁ ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ମୁଁ ତମ ଦିହକୁ ଗୋଟାଏ ସତସତିକା କଥା କହିବି । ମୋଟେ ମିଛ ନୁହେଁ । ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ଗାଁ । ତା' ନାଁ ହଉଛି ବାରସିଂହ । ସେଠି ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଚାଳିଆଘରେ ମା' ପୁଅ ଦି' ଜଣ ରହୁଥିଲେ ।
- ନାତୁଣୀ - ଏଇଟା କି କାହାଣୀ । ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗୁନି ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ଆରେ ଅପେକ୍ଷାକର । ଆଗକୁ କେତେ କ'ଣ ଅଛି । ନର ନ ଦେଖି ଲାଜଜା ହଉଛୁ କାହିଁକି ?
- ନାତି - ବୁଝ କହ ମା' । ସିଏ ନଶ୍ତୁଣ୍ଡ, ମୁଁ ତ ଶୁଣୁଛି ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ପୁଅଟିର ମା' ଗରିବ ଥିଲେ କ'ଣ ହବ, ଭଲ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଥିଲେ । ପିଲାଟିବେଳୁ ସେ ପୁଅକୁ ସୁସଂସ୍କାର ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ । ଭଲକଥା ଛଡ଼ା ମନ୍ଦ କ'ଣ ତାକୁ ଜାଣିବାକୁ ଦେଇ ନଥିଲେ ।
- ନାତି - ସିଏ ପିଲାଟି କିଏ ?
- ବୁଢ଼ୀମା - ଏବେଠୁଁ କହିଦେଲେ ତ ମୋ ଗପ ସରିଯିବ । ହଉ ତା'ହେଲେ ଆସ । ସିଏ ମା' ପୁଅ ଦୁଇଜଣକୁ ଆଗ ଚିହ୍ନ ।
- (ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଛି)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ବାଜିଆ ଘର । ପିଲାଟି ବସି ବସି ପଢୁଥିଲା । ମା' ତା' ପାଖରେ ବସିଥିଲେ । ମା'ଙ୍କ ବେଶଭୂଷା ଭାରି ସାଧାସିଧା ଥିଲା । କିଛି ଗୋଟାଏ କାମ କରୁଥିଲେ ମା' । ମଝିରେ ମଝିରେ ମା' ପୁଅର ଗତିବିଧି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ।)

ମା' - କ'ଣ ଭାବୁଛୁ ?

ପୁଅ - ମୋ ମା' ଭଳି ଯଦି ସଂସାରରେ ସବୁ ମା' ହୋଇଯାନ୍ତେ ଏ ପୃଥିବୀଟା ବଦଳିଯାନ୍ତା ।

ମା' - ପାଗଳାଟା (ହସି) । ସଂସାରକୁ ଭଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ତତେ ଭଲ ମଣିଷ ହବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସୁନାଗରିକ ହବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ପୁଅ - ମା' ତମେ ମୋ ପାଇଁ କେତେ କଷ୍ଟ ନ କରୁଛ । ମୁଁ ବଡ଼ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ତମ ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବି ।

ମା' - ମୋ ଦୁଃଖ ନା' ସଂସାରର ଦୁଃଖ ?
(ପୁଅ ଚାହିଁ ରହିଲା ମା'ର ମୁହଁକୁ)

ମା' - ପ୍ରଥମେ ବାପା ନିଜକୁ ରକ୍ତ । ତା'ପରେ ଅନ୍ୟକୁ ରକ୍ତ ।

ପୁଅ - ତମ ଦୁଃଖ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି । ମୋର ଇଚ୍ଛା ହଉଛି, ବଡ଼ହେଲେ ତମ ପାଇଁ କିଛି ଭଲ ଅଳଂକାର କିଣି ଆଣିବି । ତମର ଖାଲି ଦେହଟା ମତେ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।

(ମା' ହସିଲେ । ପୁଅ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ)

ପୁଅ - ହସିଲ ଯେ ।

ମା' - ତୁ ଆଉ ସେଇଯାକେ ଯା' । କି ଅଳଂକାର ମୋ ପାଇଁ ଆଣିବୁ କହିଲୁ ?

ପୁଅ - ଖାଣ୍ଡି ସୁନାର ଅଳଂକାର ତିଆରି କରି ଆଣିବି । ସେଦିନ ତମକୁ ବହୁତ ଭଲ ଲାଗିବ । (ପୁଣି ମା' ହସିଲେ ।)

- ପୁଅ - ସାରା ଜୀବନ ତମେ ବିନା ଅଳ୍ପକାରରେ ରହିଆସିଛି । ପୁଅ
ଜାବେ ତମ ପାଇଁ ମୁଁ ଏତିକି ନିଷ୍ଠା କରିବି ।
- ମା' - ବାପା, ବେଶି ଦରକାର ନାହିଁ । ମୋର ମାତୃ ତିନୋଟି ଅଳ୍ପକାର
ଦରକାର ।
- ପୁଅ - କୁହ ମା' ।
- ମା' - ଏ ଗାଁରେ ଭଲ ସୁଇଟିଏ ନାହିଁ । ବସେଇ ପାରିବୁ ? ଭଲ
ତାନ୍ତ୍ରରଖାନାଟିଏ ନାହିଁ । ଲୋକେ କେତେ ହଜରାଣ ହରକତ
ହେଇ ଦୂରକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଗରିବ ଅନାଥ ପିଲାଙ୍କ ରହିବା ପାଇଁ
ଘର ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଅନାଥ ଆଶ୍ରମ ଦରକାର । ଏଇ ତିନୋଟି
ଅଳ୍ପକାର ମତେ ଦେଇପାରିବୁ ?
- ପୁଅ - ମା' !
- (ପୁଅ ଆଖୁରୁ ବହି ଆସିଛି ଦୁଇଧାର ନୁହ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର
ହୋଇ ଆସିଛି ।)

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ୀ ମା' ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ ଗପ ଶୁଣାଉଥିଲେ । ପିଲା
ଦୁହେଁ ଗପ ଭିତରେ ହଜି ଯାଇଥିଲେ ।)

- ନାତି - ସିଏ ପୁଅଟା କେବେ ତିନିଟା ଜିନିଷ କରି ପାରି ନଥିବ ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ତୁ କ'ଣ କହୁଛୁ ? (ନାତୁଣୀକୁ)
- ନାତୁଣୀ - ନା' କେବେ ବି ନୁହେଁ । ସେ ତିନିଟା ଜିନିଷ ପୂରଣ କରିବା
ସହଜ ନୁହେଁ ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ତମେମାନେ କାହୁଁ ଜାଣିବ ସେ ପିଲାର କରାମତି । ଗାଁରେ
ତିନିଟାଯାକ କାମ ସେ କରି ଦେଖେଇଦେଲା ।
- (ପିଲା ଦୁହେଁ ଅବାଙ୍କ ହେଇ ଚାହିଁ ରହିଲେ)

: ୮ :

- ବୁଢ଼ୀମା - ଏମିତି ଚାହିଁଛ କ'ଣ ? ବାରସିଂହ ଗାଁରେ ସିଏ ପିଲାଟି ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲା । ତା' ନାଁ ହେଲା 'ଭଗବତୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ' ।
- ନାତି - ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ନାମ କ'ଣ 'ଭଗବତୀ' ?
- ବୁଢ଼ୀମା - ହଁ । ମା'ଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପୁଅ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ପିଲାଟି ଦିନେ ବଡ଼ ମଣିଷ ହେଇ ପାରିଲା । ଜନ୍ମ ମାଟିର ନାଁ ରଖିଲା । କହିଲ ଦେଖୁ ସେ ପିଲାଟି କିଏ ?
- ନାତୁଣୀ - ନା' ଆମେ କହିପାରିବୁନି ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ଭଗବତୀ ଦେବୀଙ୍କର ସେଇ ପୁଅଟିର ନାଆଁ ହଉଛି 'ଭଣ୍ଡାରଚନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାସାଗର' ।
- ନାତି - ସତରେ ତାଙ୍କ ମା' କେତେ ଭଲ ମଣିଷ ଥିଲେ !

ବୁଢ଼ୀମା - ମା'ଟିଏ ଭଲ ହେଲେ ପୁଅଟିଏ ଭଲ ହେଇ ବାହାରିବ । ଆଉ
ପୁଅଟିଏ ଭଲ ହେଇପାରିଲେ ସମାଜ ଓ ଦେଶ ଆପେ ଆପେ
ସୁଧୁରିଯିବ ।

ନାତୁଣୀ - ମା' ଆଉ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ, ଠିକ୍ ଏମିତିକା... ।

ବୁଢ଼ୀମା - ତମର ପାଠ ପଢ଼ିବା ସମୟ ହେଇଗଲାଣି । ଯାଅ ପଢ଼ିବ ।
ପୁଣି କାଲି ସଞ୍ଜବେଳକୁ- ପୁଣି ଏଇଠି ।

(ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।)

ବାଘ ନ ଦେଖିଲେ ବିଲେଇ ଦେଖ

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ସାଧାରଣ ଚାଳିଆ ଘରଟିଏ । ଏଇ ଯାଗାରେ ବୁଢ଼ାମା' ତା'ର ଆଦରର ନାତିନାତୁଣୀକୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

ନାତି - ମା' ଏଥରକ ନୂଆ କାହାଣୀ ତ ?

ବୁଢ଼ାମା - ନିଶ୍ଚୟ ।

ନାତୁଣୀ - ସେଇ ବଡ଼ ମଣିଷକ କଥା ନା' ଠାକୁରଠାକୁରାଣୀକ କଥା ?

ବୁଢ଼ାମା - ନା', ପୁରାପୁରି ନିଆରା । ଏଥରକ ଜୀବଜନ୍ତୁକ କଥା । ଆଜ୍ଞା, କହିଲ ଦେଖ । ଲୋକେ କାହିଁକି କହନ୍ତି 'ବାଘ ନ ଦେଖିଲେ ବିଲେଇ ଦେଖ' ?

ନାତି - ବି'ଚାଯାକ ଏକାକିଆ ଦେଖିବାକୁ ।

ନାତୁଣୀ - କେମିତି ଏକା ? ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଆଉ ଗୋଟାଏ ତ ବହୁତ ଛୋଟ । ସତରେ ଏମିତି କାହିଁକି କହନ୍ତି ?

ବୁଢ଼ାମା - ଏଇଟି ଗୋଟେ ଆଦିବାସୀ କାହାଣୀ । ଜଣିଛ ତ, ଆମ ରାଜ୍ୟର ଜଙ୍ଗଲ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଅଞ୍ଚଳରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଆଦିବାସୀ ରହନ୍ତି । ସେଇମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସକୁ ନେଇ ଏ କାହାଣୀର ସୃଷ୍ଟି ।

ନାତି - ସିଧା ସିଧା ନ କହି ଏତେ ଇଆଡ଼େ ସିଆଡ଼େ କାହିଁକି ପୁରଉଛୁ ?

ବୁଢ଼ାମା - ହଉ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ଗାଁ ପାଖାପାଖି ଜଙ୍ଗଲ । ଏଇ ଜଙ୍ଗଲରେ ଗୋଟିଏ ବାଘ ରହୁଥିଲା । ସିଏ ସବୁଦିନ ରୋଷେଇ କରି ଖାଉଥିଲା ।

ନାତୁଣୀ - (ହସି) ବାଘ, ପୁଣି ରୋଷେଇ !

ବୁଢ଼ୀମା - ହଁ, ବୁଢ଼ିରେ ରୋଷେଇ କରେ । ପାଖ ଗାଁରୁ ନିଆଁ ମାଗିକରି
ଆଣି ରୋଷେଇକରେ । ବାଘର ଚେହେରା ଧୀରେ ଧୀରେ
ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ଲୋକେ ତାଟିକବାଟ କିଛି
ଘରେ ଲୁଚି ରହିଲେ ।

ନାଟି - ତା'ପରେ କ'ଣ ହେଲା ?

ବୁଢ଼ୀମା - ବାଘ କିଛି ଦିନ ଉପାସ ରହିଲା ପରେ ଦିନେ ଭଉଣୀ ଘରକୁ
ଗଲା । ତୁପତାପ ଖାଇ ବସିଲା । ଭାଇର ଗୁମ୍‌ମାରି ବସିବା
ଦେଖି ଭଉଣୀ କାରଣ ପଚାରିଲା ।

ନାତୁଣୀ - ବାଘ ଭଉଣୀଘରେ ଖାଇଲା ନା ନାହିଁ ?

ବୁଢ଼ୀମା - ହଁ ଖାଇଲା । ବାଘ ଏକୁଟିଆ ଘରେ ରହୁଥିବାରୁ ନିଜର ଦୁଃଖ
ଜଣେଇଲା । ଆଉ ଭଉଣୀର ପୁଅକୁ ପୁଅକରି ନେବା ପାଇଁ
ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ଭଉଣୀ ବି ରାଜି ହେଇଗଲା ।

ନାଟି - ଭଉଣୀର ପୁଅ କେତେ ବଡ଼ ?

ବୁଢ଼ୀମା - ଛୋଟିଆଟି । ଛୁଆ ବାଘ ବଡ଼ବାଘ ଘରେ ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲା ।
ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗାଁରୁ ବାଘ ଛୁଆଟି ନିଆଁ ମାଗି କରି ଆଣେ ।
ରୋଷେଇ କରି ମାମୁ ଭଣଜା ଦୁହେଁ ଭାଇରେ ଥାଆନ୍ତି । ଦିନେ
କ'ଣ ହେଲା ନା -

ନାତୁଣୀ - କ'ଣ ହେଲା ?

ବୁଢ଼ୀମା - ଭଣଜା ଦିନେ ନିଆଁ ପାଇଁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋପାଳ ଘରେ
ପହଞ୍ଚିଲା ।

(ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ଗୋପାଳ ଘର । ହାଣ୍ଡି, ମାଟିଆ, ଠେଟି ରହିଛି । ଗୋପାଳ ଗୁହାଳଘରୁ
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗାଈ ଦୁହିଁ ଦୁଧ ବାଉଟିରେ ଧରି ଫେରିଛି । ହାଣ୍ଡିରେ ଦୁଧ
ଅକାନ୍ତିଛି । ବାଘଛୁଆ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ।)

ଗୋପାଳ - ଆସିଗଲା ! ହଉ ବସିଥା । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଗାଈ ଅଛି । ଦୁହିଁ
ସାରିଲେ ତତେ ନିଆଁ ଦେବି । ହଁ, ଟିକେ ଜଗିଥା । ସବୁଦିନେ
କିଏ ଗୋଟାଏ ମୋ ଦୁଧ ପିଇଯାଉଛି ।

ବାଘଛୁଆ - କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ମୁଁ ଅଛି ।
(ଗୋପାଳ ଗୁହାଳକୁ ଚାଲିଗଲା)

ବାଘଛୁଆ - (ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ) ତୁ କେମିତି ଜାଣିବୁ ଦୁଧ କିଏ ପିଉଛି ।
ତୋ କଥାଦୁଧ ଭାରି ବଢ଼ିଆ ଲାଗୁଛି । ମାମୁ କିଛି ଜାଣିପାରୁନି ।
ସିଏ ବା କେମିତି ଜାଣିବ । (ଦୁଧ ପିଉଛି ଏତିକିବେଳେ ବାଘ
ପହଞ୍ଚି ଇଶବାର କଥା ଶୁଣିଛି)

- ବାଘ - ହଇରେ କ'ଣ କହିଲୁ, ମୁଁ କିଛି ଜାଣି ପାରୁନି ! ରହ, ତୋ ମଜା ବାହାର କରୁଛି ।
(ବାଘ ଗୋଡ଼େଇଲା ଛୁଆ ଦଉଡ଼ି ଚାଲିଗଲା)
- ବାଘ - ଆବେ ଯାଉଛୁ କୁଆଡ଼େ ? ତତେ କେବେ ଛାଡ଼ିବିନି ।
(ପଛେ ପଛେ ବାଘ ବି ବାହାରିଗଲା ।)
- ଗୋପାଳ - (ଫେରିଆସି) ଆଜି ବି ଦୁଧ ଶେଷ । ବାଘ ଛୁଆଟା ଗଲା କୁଆଡ଼େ ? ଆରେ ଏଇଟା ପିଇଯାଉନି ତ ? ଦେଖୁବା କାଲି !
(ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଛି)

ଦୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ୀ ମା' ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

- ନାତି - ବାଘ ଛୁଆଟାକୁ ତା' ମାମୁ ମାରି ପକାଇଲାନି ତ ?
- ବୁଢ଼ୀମା - ତାକୁ ପାଇଲେ ତ ମାରିବ । ସିଏ ଯାଇ ଗୋଟାଏ 'ବିକ୍'ରେ ଲୁଚିଗଲା । 'ବିକ୍' କ'ଣ କହିଲୁ ? 'ମୂଷାଗାତ' ।
- ନାତୁଣୀ - ଗାତ ଭିତରୁ ବାଘ ତା' ଭଣଜାକୁ ଟାଣି ଆଣି ତ ମାରିଥିବ ! ବହୁତ ମାରିଥିବ ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ବାଘ କହିଲା, ତୁ ଗୋଟାଏ ବିଲେଇ, କାହିଁକି ନା' ତୁ ବିଳରେ ଲୁଚିଛୁ । ତୁ କେବେ ମୋ ଭଳିଆ ବାଘ ହେଇ ପାରିବୁନି ।
- ନାତି - ଓ, ସେଇଥିଲାଗି ବିଳରୁ ବିଲେଇ ହେଇଛି ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ବାଘ ଚିତ୍କାର କଲା । ଭଣଜା ମୋଟେ ବାହାରିଲାନି । ରାତି ଯାଇ ବାଘ କହିଲା, ଠିକ୍ ଅଛି । ଏଣିକି ମୁଁ ଆଉ ରାନ୍ଧିକରି ଖାଇବିନି । ଜରୁଜରା ସିଧା ମାରି କଥା ଖାଇବି ।

- ନାତୁଣୀ - ସେଇଥିଲାଗି ତା'ହେଲେ ବାଘ କଥା ମାଉଁସ ଖାଏ ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ବାଘ ତ ବହୁତ ରାଗିଥିଲା । କହିଲା, ତୁ ଖାଲିଥରେ ଉପରକୁ ବାହାରିଆ । ବିଲେଇ ଭଜିଆ ଲୁଟିଛୁ କ'ଣ ? ତତେ ତ ମାରି ଖାଇବି । ତୋ ଘୁଅକୁ ବି ପାଇଲେ ଛାଡ଼ିବିନି । ଖାଇଦେବି ।
- ନାତି - ଲହି କେଡ଼େ ଅସନା କଥା ।
- ବୁଢ଼ୀମା - ସେଇ ଦିନରୁ ବିଲେଇ ହଗି ସାରିଲା ପରେ ତା' ଘୁଅକୁ ଘୋଡ଼େଇ ପକାଏ ।
- ନାତୁଣୀ - କାଳେ ବାଘ ତା' ଘୁଅକୁ ଖାଇଦବ !
(ନାତି ନାତୁଣୀ ଦୁହେଁ ହସି ଉଠିଲେ)
- ନାତି - ମା' ଆଉ ଥରକୁ ଆଉ କି ଗପ କହିବୁ ?
- ବୁଢ଼ୀମା - ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ନୂଆ ଗପ । ହଉ ଯାଅ' ପାଠ ପଢ଼ିବ । ତମ ପଢ଼ିବା ସମୟ ହେଉରଲାଣି । ଗପ ବେଳେ ଗପ । ପାଠ ବେଳେ ପାଠ ।
(ପିଲା ଦୁହେଁ ବାହାରି ଯାଉଥିଲେ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଉଥିଲା ।)

ଅଦରକାରୀ ଜିନିଷ କାହିଁ ?

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ୀ ମା' ନାଚି ନାଚୁଣୀକୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।
ଆନନ୍ଦରେ ପିଲା ଦୁହେଁ କାହାଣୀ ଶୁଣୁଥିଲେ ।)

ବୁଢ଼ୀମା - ଆମର ଆଜି ଯେମିତି ଗାଁଗଣ୍ଡାରେ ବିଦ୍ୟାଳୟସବୁ ଦେଖୁଛ, ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଏ ସବୁ ନଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଗୁରୁକୁ ଆଶ୍ରମରେ ପାଠପଢ଼ା ହେଉଥିଲା । ତାକୁ ଗୁରୁକୁଳ କୁହାଯାଉଥିଲା ।

ନାଚି - ପିଲାମାନେ ରହୁଥିଲେ କୋଉଠି ?

ବୁଢ଼ୀମା - ସେଇ ଗୁରୁକୁଳରେ ଛାତ୍ରମାନେ ରହୁଥିଲେ । ପାଠପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲେ ନିଜ ନିଜର ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ ।

ନାଚୁଣୀ - ଖାଉଥିଲେ କୋଉଠି ?

ବୁଢ଼ୀମା - ସେହି ଗୁରୁକୁଳ ଆଶ୍ରମରେ ।

ନାଚି - ଗୁରୁକୁଳରୁ ଆମକୁ କ'ଣ ମିଳିବ ? ତୁମ ଗପ କହ ।

ବୁଢ଼ୀମା - ଆରେ ଆଜିର କାହାଣୀ ହଉଛି ସେଇ ଗୁରୁକୁଳକୁ ନେଇ । ଜଣେ ଆଦର୍ଶଗୁରୁ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦୁଇଜଣ ଶିଷ୍ୟ ପାଠ ପଢୁଥିଲେ । ଛାତ୍ର ଦୁହେଁଙ୍କର ପାଠ ଶେଷ ହେଇ ଯାଇଥିଲା । ଦି'ଜଣାଯାକ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ପ୍ରଣାମ କରି ଠିଆ ହେଲେ । ଦକ୍ଷିଣା ମାଗିବା ପାଇଁ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ।

ନାଚୁଣୀ - ଏ କାହାଣୀଟା ଭଲ ଲାଗୁନି । ତୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହ ।

ବୁଢ଼ୀମା - ମନେରଖ, କୌଣସି କାହାଣୀ ପୁରାପୁରି ନ ଶୁଣି କେବେ ଖରାପ ବୋଲି କହିବନି । ଏ ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଜିନିଷ ଅଦରକାରୀ ନୁହେଁ । ଆସ ଯିବା ସେହି ଆଶ୍ରମ ପାଖକୁ । ଦେଖିବା କ'ଣ ହଉଛି । (ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ଦିବସ । ଗୁରୁକୁଳ ଆଶ୍ରମ । ଗୁରୁ ବସିଥିଲେ । ଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ହାତଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ।)

ଗୁରୁ - ତମେ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ମୋର ଉତ୍ତମ ଶିଷ୍ୟ । ତୁମର ପାଠପଢ଼ା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ଭାବେ ଶେଷ ହୋଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମ ଦୁହେଁଙ୍କର ଘରକୁ ଫେରିବାର ସମୟ ଆସିଯାଇଛି ।

ଶିଷ୍ୟ(୧ମ)- ଗୁରୁଦେବ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ ବାକି ରହିଯାଇଛି ।

ଶିଷ୍ୟ(୨ୟ)- ହଁ, ଗୁରୁଦେବ, ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ନ ଦେଇ ଆମେ କେମିତି ଘରକୁ ଫେରିଯାଇ ପାରିବୁ !

ଶିଷ୍ୟ(୧ମ)- ଗୁରୁଦେବ, ଆମେ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଆଦେଶ କରନ୍ତୁ ।

ଶିଷ୍ୟ(୨ୟ)- ସେହି ଗୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା ହିଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବ ଆମ ପାଠର ଭବିଷ୍ୟତ ।
(ଗୁରୁଦେବ ଆଖିବୁଜି କିଛି ସମୟ ଧ୍ୟାନରେ ରହିଲେ । ଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ହାତଯୋଡ଼ି ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲେ ।)

ଗୁରୁ - ବସନ୍ତଣ, ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଅ । ମୋ ପାଇଁ କିଛି ଶୁଖିଲାପତ୍ର ଆଣ, ଯାହା କାହାରି ଦରକାରରେ ଲାଗୁ ନଥିବ !

ଶିଷ୍ୟ - ଆମେ ଏଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଉଛୁ । ଶୁଖିଲାପତ୍ର ଧରି ସମ୍ପଳ ଫେରି ଆସିବୁ ।

(ପ୍ରଣିପାତ କରି ଶିଷ୍ୟ ଦୁହେଁ ବାହାରିଗଲେ । ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଯିବାବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । ମୁଖରେ ଥିଲା ସ୍ମିତହାସ୍ୟ) (ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା ।)

ଦୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ବନସ୍ତ ଡିବସ । ଅରଣ୍ୟରେ ତିନିଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଗୋଟାଇ ଗଡ଼ା କରୁଥିଲେ । ଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।)

ଶିଷ୍ୟ (୧ମ) - ଏ ଶୁଖିଲା ପାତ୍ର ଗୋଟାଇଛ, ଯାକୁ ନେଇ କ'ଣ କରିବ ?

୧ମ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ - ଭାଇ, ଶୁଖିଲା ପତ୍ର କାହିଁକି ଗୋଟାଯାଏ, ଏତିକି ଜାଣିନି ।

ଶିଷ୍ୟ (୨ୟ) - ଜାଣିବା ପାଇଁ ତ ପଚାରୁଛୁ ।

୧ମ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ - ଏଇ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରରେ ମୁଁ ପାଣି ଗରମ କରିବି । ସମସ୍ତେ ଆମେ ସେହି ଗରମ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇବୁ । ଆଉ ଲୁଗାପଟା ବି ସଫା କରିବୁ ।

ଶିଷ୍ୟ (୧ମ) - ତମେ (୨ୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକକୁ) ଏ ପତ୍ର ନେଇ କ'ଣ କରିବ ?

୨ୟ ସ୍ରୀ ଲୋକ - ଏ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରକୁ କାଠିରେ ସିଲେଇ କରି ଯାକୁ ପତ୍ର
ଠୋକା ତିଆରି କରିବି । ତାକୁ ନେଇ ଆଶ୍ରମ ଆଉ
ମନ୍ଦିରରେ ବିକ୍ରି କରିବି । ଲୋକେ ଏଥିରେ ଖାଇବେ ।
ଏଥିରୁ ଯେଉଁ ଦି' ପଇସା ମିଳିବ ସେଥିରେ ମୋ
ଘରଖର୍ଚ୍ଚ ଚଳିଯିବ ।

ଶିଷ୍ୟ (୨ୟ) - ତମେ (୩ୟ ସ୍ରୀ ଲୋକକୁ) କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ପତ୍ର
ଗୋଟାଉଛ ?

୩ୟ ସ୍ରୀ ଲୋକ - ମୋ ଘରବାଳା ହଉଛି ବରଦ । ଏଇ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରରୁ
ସିଏ ତା'ର ଓଷଧ ତିଆରି କରିବ । ଆମକୁ ସେଥିରୁ
ଦି' ପଇସା ମିଳୁଛି ଯାହା ଆମ ସଂସାର ଚଳାଉଛି ।
(ଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ସେଠାରୁ ଅରଣ୍ୟର ଅନ୍ୟ ଯାଗାକୁ
ଯାଉଥିଲେ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା)

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ବୁଢ଼ୀ ମା' ତା'ର ନାଚିନାତୁଣୀଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।
ପିଲା ଦୁହେଁ କାହାଣୀ ଭିତରେ ହରିଯାଇଥିଲେ ।)

ବୁଢ଼ୀମା - ଶିଷ୍ୟ ଦି'ଜଣ ଯାଇ ଅରଣ୍ୟର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଯାଗାରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦେଖିଲେ ମାଟି ଉପରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର
ପଡ଼ିଛି । ଗୋଟିଏ ଟେକ୍‌ର ଅନ୍ଧରେ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ପତ୍ର
ଧରି ଗଛ ଡାଳକୁ ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ପୁଣି ଫେରୁଛି । କହିଲ
ଦେଖ, ଟେକ୍‌ର ଶୁଖିଲା ପତ୍ର କାହିଁ ନଉଥିଲା ?

ନାଚି - ତା' ଛୁଆକୁ ଖୁଆଇବ ।

ନାତୁଣୀ - ଧେଉ, ଶୁଖିଲା ପତ୍ରକୁ କିଏ କୋଉଠି ଖାଏ ।

ବୁଢ଼ୀମା - କାଠି, କୁଟା, ପତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ଚଢ଼େଇଟି ତା' ବସା ତିଆରି
କରୁଥିଲା ।

ନାତି - ଶିଷ୍ୟ ଦି'ଜଣ କ'ଣ ଏତିକି ବୁଝି ପାରୁ ନଥିଲେ !

ନାତୁଣୀ - ତୁ ଯେମିତି ବୁଝି ପକେଇଲୁ !

ବୁଢ଼ୀମା - ସେମାନେ ଆଉ କିଛି ଦୂର ଗଲାପରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଖାଇ
ପଡ଼ିଲା । ସେଇ ଖାଇରେ ଥିବା ପାଣି ଉପରେ ଗୋଟେ ବଡ଼
ଶୁଖିଲାପତ୍ର ଭାସୁଥିଲା । ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ଭାବିଲା, ଏଇଟା କାହାରି
କାମରେ ଲାଗୁ ନଥିବ । ଏଇଟାକୁ ନେଇ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଦେବା ।

ନାତୁଣୀ - ହଁ, ସତକଥା, ପାଣିରେ ଭାସୁଥିବା ପତ୍ରଟା ବା କାହାର କି
କାମରେ ଲାଗିବ !

ବୁଢ଼ୀମା - ଜଣେ ଶିଷ୍ୟ ସେଇ ପତ୍ରଟିକୁ ପାଣିରୁ ଛାଣି ଆଣିଲା । ଆଉ
ଦେଖିଲା, ଦି'ଟା ପିମ୍ପୁଡ଼ି ତା' ଉପରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି ।
ପାଣିକୁ ଖସିଲେ ମରିଯିବେ । ତେଣୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରଟି ଥିଲା
ସେମାନଙ୍କ ସାହା ଭରସା ଅର୍ଥାତ୍ 'ଜୀବନତରା' । ଜୀବନତରା
କାଣିଛି ?

ନାତି - ତଜ୍ଞା, ଯାହା ମଣିଷର ଜୀବନ ବଞ୍ଚେଇ ଥାଏ ।

ବୁଢ଼ୀମା - ହଁ । ଅରଣ୍ୟ ସାରା ବୁଲି ବୁଲି ଯେଉଁଠି ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଦେଖିଲେ,
ସବୁଠି ତାହା କିଛି ନା କିଛି କାମରେ ଲାଗୁଥିଲା । ଦି' ଜଣ
ଯାକ ଖାଲି ହାତରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଲେ ।।

ନାତୁଣୀ - ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ରାନ୍ଧି ଦେଲେ ନି ?

ବୁଢ଼ୀମା - ତାଲ ଦେଖିବା, ଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ।

(ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା)

ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମସ୍ତ ଦିବସ । ସେହି ଗୁରୁକୁଳାଶ୍ରମ । ଗୁରୁଦେବ ବସିଥିଲେ । ଶିଷ୍ୟ ଦୁହେଁ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଣାମ କଲେ ।)

ଗୁରୁଦେବ - ବସ, କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହେଲା ତ ?

ଶିଷ୍ୟ(୧ମ)- ଗୁରୁଦେବ, ଅରଣ୍ୟ ସାରା ବୁଲିଲୁ । ବହୁ ଜୀବକୁ ଭେଟିଲୁ ।
(ମଥାନତ କଲେ)

ଗୁରୁଦେବ- କ'ଣ ହେଲା ?

ଶିଷ୍ୟ(୨ୟ)- ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ପାଇଲୁନି, ଯାହା କୌଣସି
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗୁ ନଥିଲା ।

ଶିଷ୍ୟ(୧ମ)- ହଁ, ଗୁରୁଦେବ । ଅବରକାରୀ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଗୋଟିଏ ବି ପାଇଲୁ ନାହିଁ ।

ଗୁରୁଦେବ- (ହସିକରି) ତୁମ ଦୁଇଜଣ ପାଠପଢ଼ାର ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହୋଇଛି ।
ଏଥର ତମେ ଖୁସି ମନରେ ନିଜ ଘରକୁ ଯାଅ । ମୋ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା
ମୁଁ ପାଇ ସାରିଛି ।

ଶିଷ୍ୟ - 'ଗୁରୁଦେବ' ।

ଗୁରୁଦେବ- ମୁଁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି । ସାମାନ୍ୟ ଶୁଖିଲା ପତ୍ରଟିଏ
ମଧ୍ୟ ମଣିଷଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ପଶୁପକ୍ଷୀ ପୋକଜୋକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ସମସ୍ତଙ୍କ କାମରେ ଲାଗିପାରୁଛି । ଆଜି ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ତମେ
ଲାଭ କଲ, ସେଇଟି ହେଉଛି ମୋର ଗୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା ।

(ଶିଷ୍ୟ ଦୁହେଁ ଗୁରୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ।)

ଗୁରୁଦେବ - ନିଜେ ଭଲରେ ରୁହ ଏବଂ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ରହିବାକୁ ଦିଅ ।
ରୋଗୀ, ବୃଦ୍ଧ ବା ସାହାଯ୍ୟ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କର ।
ତେଣୁ ସବୁଜିନିଷ କାହାରି ନା କହିରି କାମରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ଆସେ ।
ଏପରିକି ଶୁଖିଲା ପତ୍ରଟିଏ ମଧ୍ୟ ।

(ଶିଷ୍ୟଦ୍ଵୟ ପ୍ରଣାମ କରୁଥିଲେ ଗୁରୁଙ୍କୁ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଲା)

ଷଷ୍ଠ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା । ନାଟିନଟୁଣୀଙ୍କୁ ବୁଢ଼ା ମା' କାହାଣୀ କହି ଚାଲିଥିଲା ।)

ବୁଢ଼ାମା - ଜାଣିଲଟି, ଏ ସଂସାରରେ ଅଦରକାରୀ ବୋଲି କୌଣସି ଜିନିଷ
ନାହିଁ । ତେଣୁ କିଛି ଜିନିଷ ପତ୍ର ନଷ୍ଟ କରିବନି ।

ନାତି - ତାକୁ କହ, କେମିତି ସିଏ ବୋଝେ ବାଝେ ଖାଇବା ଜିନିଷ
ପୋପାଡୁଛି ।

ନାଟୁଣୀ - ତୁମ କେମିତି ଚିରା ବହିକୁ ବାହାରକୁ ପିଙ୍ଗି ଦଉଛୁ ।

ବୁଢ଼ାମା - କାହାଣୀ ତମକୁ କେତେ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷା ଦେଲା । ଆଉ ଏମିତି ଭୁଲ
କରିବନି । ହଉ, ଏଥର ଉଠ । ପଢ଼ା ସମୟ ହେଉରଲାଣି ।
ପୁଣି ଜାଲି ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଏଇଠି ରେଟ ।

(ବୁଢ଼ାମା' ପିଲା ଦୁହଁଙ୍କୁ ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲେ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହୋଇଛି)

ରାଶିଫଳ ଭାଗ୍ୟ ଗଢ଼େନା

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଚାନ୍ଦ୍ରବର । ଚିରାଚରିତ କଞ୍ଚରେ ବୁଢ଼ୀ ମା' ତା'ର ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବସିଥିଲା । ନାତିନାତୁଣୀ ଦୁହେଁ ଗୋଟିଏ ଖବରକାଗଜ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆସିଛନ୍ତି ।)

ବୁଢ଼ୀ - ଆରେ ତମ ଦି'ଜଣକର ଆଜି କାହିଁକି ଏତେ ଡେରି ହେଲା ?
ହାତରେ ସେଇଟା କ'ଣ ?

ନାତି - ଏଇଟା ହଉଛି ଖବରକାଗଜ ।

ବୁଢ଼ୀ - କ'ଣ ସବୁ ଭଲ ଖବର ସେଥିରେ ବାହାରିଛି ?

ନାତୁଣୀ - ସିଏ କ'ଣ ଖବର ଦେଖୁଛି !

ବୁଢ଼ୀ - ଆଉ ତା'ହେଲେ ?

ନାତୁଣୀ - ରାଶିଫଳ ଦେଖୁଛି ।

ବୁଢ଼ୀ - କହିଲୁ ଦେଖୁ, ମୋ ରାଶିରେ କ'ଣ ଅଛି ?

ନାତି - ତୁ ଆସି ମରିବାକୁ ବସିଲୁଣି । ତୋର ପୁଣି ରାଶିଫଳ କ'ଣ କାମରେ ଲାଗିବ ?

ନାତୁଣୀ - ତା' ରାଶିରେ ସୁଖାଦ୍ୟ ମିଳିବା ଯୋଗ ଅଛି ।

ବୁଢ଼ୀ - ସେଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ମିଛ କଥା । ଆଜି ତ ରାଶିଫଳଦାତା । ସବୁ ବର୍ଷ ପରି ଆଜି ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ରାତିଟା ଉପବାସରେ ରହିବେ । ଆଉ ସେଇ ଟଙ୍କାଟା ଅନାଥ ଆଶ୍ରମକୁ ଦିଆଯିବ ।

ନାତୁଣୀ - ତା'ହେଲେ କ'ଣ ରାଶିଫଳ ଭୁଲ ?

ନାତି - ନା... ନା... ରାଶିଫଳ କେବେ ଭୁଲ ହୁଏନି ।

ବୁଢ଼ୀ - ତା'ହେଲେ ଆଜି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖ ।

ନାତୁଣୀ - ହଁ, ଆଜି ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପବାସ । ତା'ହେଲେ ସୁଖାଦ୍ୟ ଦବ କିଏ ? ପୁଣି କେତେବେଳେ ?

- ବୁଢ଼ୀ - ରାଣିଫଳ କେବେ କାହାରି ଭାଗ୍ୟ ଗଢ଼େନା । କର୍ମ ହିଁ ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟକୁ ଗଢ଼ିଥାଏ ।
- ନାତି - ତା'ହେଲେ ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଚଳନ କ'ଣ ମିଛ ? ତା' ଉପରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର କ'ଣ ମିଛ ?
- ବୁଢ଼ୀ - ରାଣିଫଳ ବେଳେବେଳେ ମଣିଷକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିପକାଏ । ଆଉ ମଣିଷ ଥରେ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ଆଉ ଉଠି ପାରେନା । ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁ ହୋଇଯାଏ ।
- ନାତି - ମିଛ କଥା । ତା'ହେଲେ ଏତେ ଲୋକ ରାଣିଫଳ ଦେଖନ୍ତି କାହିଁକି ?
- ବୁଢ଼ୀ - କେତେଜଣ ଲୋକ କାମ ନକରି କେବଳ ରାଣିଫଳ ଦେଖି ବଡ଼ ହେଇଛନ୍ତି ?
- ନାତୁଣୀ - ସାର୍ କହୁଥିଲେ, ମଣିଷ ସଦାବେଳେ ଭବିଷ୍ୟ ଗଣନା ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ଘରୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ପାରିବନି । ସିଏ ଦୁର୍ବଳ ଆଉ ଡରୁଆ ହୋଇଯିବ ।
- ନାତି - ତୁ ସବୁ ଜାଣିଛୁ ?
- ବୁଢ଼ୀ - ତମେ ଦିହେଁ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣିଛ ?
- ନାତି - ହଁ ।
- ବୁଢ଼ୀ - ସିଏ ଥିଲେ ଜ୍ୟୋତିଷର ଘୋର ବିରୋଧୀ । କାରଣ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ମଣିଷକୁ ହତାଶ କରିଦିଏ । ତା'ର ମନୋବଳ ଲୋପଯାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ସିଏ କହୁଥିଲେ, କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ହିଁ ମଣିଷର ଭବିଷ୍ୟତ ବା ଭାଗ୍ୟ ଗଢ଼ିଥାଏ ।
- ନାତି - କେମିତି ?
- ବୁଢ଼ୀ - ସିଏ ଏଇ କଥାଟି ବୁଝେଇବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗଛ କହିଥିଲେ । ଏବେ ସେଇ ଗପଟି କହୁଛି, ଶୁଣ । ତାଲ ଯିବା, ରାଜଦରବାରକୁ । କ'ଣ ଘଟୁଛି, ଦେଖିବା ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ରାଜ ବରବାର । ସମୟ ଦିବସ । ରାଜା ସିଂହାସନରେ ବସିଥିଲେ ।
ପାଖରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ ରାଜାଙ୍କ ଜାତକ ଦେଖୁଥିଲେ ।)

ମନ୍ତ୍ରୀ - କ'ଣ ବାହାରିଲା ଜ୍ୟୋତିଷ ମହାରାଜ ?

ଜ୍ୟୋତିଷ - କେମିତି କହିବି ? (ବିବ୍ରତ)

ମନ୍ତ୍ରୀ - ଯାହା ବାହାରିଛି, ସବୁ ସତ ସତ କୁହ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ - ତୁମ୍ଭରେ ଧରିପାରିବନି ।

ରାଜା - ଜ୍ୟୋତିଷ ମହାଶୟ, ଯାହା ବାହାରିଛି, ସିଧା ସିଧା କୁହ । ମୋର
କିଛି ହବନି । ପାତ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ, ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ।

ଜ୍ୟୋତିଷ - ମହାରାଜ, ଜାତକ କହୁଛି, ଆପଣ ଆଉ ମାତ୍ର ଛ'ମାସ
ବଞ୍ଚିବେ ।

- ରାଜା - ନା' ତାହା କେବେ ହୋଇପାରେନା । ଏ ଯାଏ ରାଜକୁମାର ବାହା ହେଉନି । ମୁଁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ମରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ମନ୍ତ୍ରୀ କିଛି ଗୋଟାଏ କର ।
- ମନ୍ତ୍ରୀ - ଜ୍ୟୋତିଷ ମହାଶୟ, ପୁଣିଥରେ ଭଲ କରି ଦେଖ ।
- ଜ୍ୟୋତିଷ - ଆଜ୍ଞା, ଯେତେଥର ଦେଖିଲେ ସେଇ ଗୋଟାଏ କଥା ବାହାରୁଛି । ମୋର ଜାତକ ଗଣନା ନିର୍ଭୁଲ ।
- ରାଜା - ନା' ଜ୍ୟୋତିଷ ନା' । ମୁଁ ଏତେ ଯତ୍ନ ଦି ମରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ସେଥିଲାଗି ତା'ହେଲେ ଅଶୁଭ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି ।
- ଜ୍ୟୋତିଷ - ମହାରାଜ, ଆପଣ ଯେ କୌଣସି ଜ୍ୟୋତିଷକୁ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି । ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ହିଁ ବାହାରିବ ।
- ମନ୍ତ୍ରୀ - ଜ୍ୟୋତିଷ ମହାଶୟ, ଆଜି ପାଇଁ ଆପଣ ଯାଇପାରନ୍ତି । କାଲି ପୁଣି ଏତିକିବେଳେ ଏଇଠି ପହଞ୍ଚିବେ ।
- ଜ୍ୟୋତିଷ - ଠିକ୍ ଅଛି ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ।
(ଅଭିବାଦନ କରି ଜ୍ୟୋତିଷ ଚାଲିଯାଇଛି)
- ରାଜା - ମନ୍ତ୍ରୀ, କିଛି ଗୋଟାଏ କର । ରାଣୀ ଆଉ ରାଜକୁମାରଙ୍କ କାନକୁ କଥାଟା ଗଲେ -
- ମନ୍ତ୍ରୀ - କିଛି ହେବନି, ମହାରାଜ । କାଲି ଏ ଭଣ୍ଡ ଜ୍ୟୋତିଷର ପରୀକ୍ଷା ହବ । ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ପ୍ରମାଣ କରେଇ ଦେବି, ତା'ର ଜାତକ ଗଣନା ପୂରାପୂରି ଭୁଲ୍ ବୋଲି ।
(ରାଜା ଖୁବ୍ ତାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବିଜଳ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ ।)

ଦୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ରାଜ ଦରବାର । ସମୟ ଦିବସ । ରାଜା ଖୁବ୍ ଭାରି ପଡ଼ିଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେଇ ବାଲିଥିଲେ ।)

ରାଜା - ମନ୍ତ୍ରୀ, ଜ୍ୟୋତିଷ କଥା କ'ଣ ସତ ?

ମନ୍ତ୍ରୀ - କହିଛି, ସିଏ ଗୋଟାଏ ମୂର୍ଖ । ତା'ର ପ୍ରମାଣ ଆପଣ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିବେ ।

(ଜ୍ୟୋତିଷ ଦରବାରରେ ପହଞ୍ଚିଛି)

ଜ୍ୟୋତିଷ - ପ୍ରଣାମ ମହାରାଜ, ପ୍ରଣାମ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ...

ରାଜା - ଜ୍ୟୋତିଷ, ପୁଣିଥରେ ଭାବିକରି କୁହ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ - ମହାରାଜ, ମୋର ୪୦ ବର୍ଷର ସାଧନା ରହିଛି । ମୋ ଗଣନା ନିର୍ଭୁଲ । ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ - ପୁଣିଥରେ କୁହ ଜ୍ୟୋତିଷ, ଯାହା କହିଛ ତା' କ'ଣ ଠିକ୍ ?

ଜ୍ୟୋତିଷ - ଇଶ୍ବରଙ୍କ ନାମରେ ମୁଁ ଶପଥ କରି କହୁଛି, ମୋର ଗଣନା ଶତକଡ଼ା ଶହେଭାଗ ଠିକ୍ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ - ନା' ମହାରାଜା ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନା ଉପରେ ମୋର ଭରସା ନାହିଁ । ଆହୁରି, ସବୁ ସମୟରେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନା ମଧ୍ୟ ସତ ନୁହେଁ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ - ଅସମ୍ଭବ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନା କେବେ ଭୁଲ୍ ହେଇପାରେନା ।

ମନ୍ତ୍ରୀ - ତା'ହେଲେ କୁହ । ତମେ କେତେଦିନ ଆଉ ବଞ୍ଚିବ ? ମାନେ ତମର ଆୟୁଷ କେତେ ?

ଜ୍ୟୋତିଷ - ଏଇ ସାମାନ୍ୟ କଥା । ମୁଁ ବାରବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବି । ଏ ବାରବର୍ଷ ଭିତରେ ମୋ ଦେହରେ କେହି ଟିପ୍ପ ଛୁଇଁ ପାରିବେ ନାହିଁ କି ମୋର କିଛି ହେବ ନାହିଁ ।

(ମନ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ଧାରୁ ଛୁରୀ ବାହାର କରି ଜ୍ୟୋତିଷର ଛାତିରେ ଭୁଷିଦେଲେ । ଚିହ୍ନାର କରି ଜ୍ୟୋତିଷ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।)

ରାଜା - ଏ କ'ଣ କଲେ, ମନ୍ତ୍ରୀ ?

ମନ୍ତ୍ରୀ - ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

(ଧୀରେ ଧୀରେ ଜ୍ୟୋତିଷ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇଗଲେ ।)

ରାଜା - ମନ୍ତ୍ରୀ, ଜ୍ୟୋତିଷ ବୋଧେ ମରିଗଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ - ହଁ, ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମାନ ପୂରାପୂରି ଠିକ୍ ।

ରାଜା - ଏମିତି ହତ୍ୟା କରିବାଟା ?

ମନ୍ତ୍ରୀ - ସେଇଟା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ନୁହେଁ, ଗୋଟାଏ ଉଷ୍ମ... ପାପିଷ । ଏଇ କିଛି ସମୟ ପୂର୍ବରୁ, ସେ କହୁଥିଲା ନା, ବାରବର୍ଷ ବଂଚିବ ବୋଲି ! ତା'ହେଲେ ମଲା କାହିଁକି ? ବାରବର୍ଷର ଆୟୁଷ ଗୋଟାଏ ମିନିଟ୍‌ରେ କେମିତି ସରିଗଲା ?

ରାଜା - ହଁ, ତାହା ତ ସତ ।

- ମନ୍ତ୍ରୀ - ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ ହିଁ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।
ଅସଲ କଥା ହେଲା ଆଦୁବିଶ୍ୱାସ । ସେଇଟା ଦୃଢ଼ ଥିଲା କେହି
କିଛି କରିପାରିବେନି । ଯିଏ କାମ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ସେ
କେବେ ଦୁର୍ବଳ ହେଜାନ୍ତି କି ହେବ ନାହିଁ ।
- ରାଜା - ଏ ଭଣ୍ଡ ଜ୍ୟୋତିଷ ମତେ ଡରେଇ ଦେଇଥିଲା । ମୁଁ କାଲି
ରାତିରେ ଭଲରେ ଶୋଇ ବି ପାରିନି ।
- ମନ୍ତ୍ରୀ - ମହାରାଜ, ଆପଣ ଠିକ୍ ଅଛନ୍ତି । କାମ କରି ଚାଲନ୍ତୁ ।
ଆପଣଙ୍କର କିଛି ହେବନି । ମୃତ୍ୟୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖ ମାଡ଼ି
ପାରିବନି । (ରାଜାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ହସ)

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

(ବାଜଘର । ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ୀ ମା ବାହାଣୀ ଶୁଣାଇ ଚାଲିଥିଲା
ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କୁ ।)

- ବୁଢ଼ୀ - ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା ଶୁଣାଉଥିବା ଜ୍ୟୋତିଷର ଜୀବନ କେମିତି
ନିମିଷେକରେ ଉଡ଼ିଗଲା, ଦେଖିଲ ତ ।
- ନାତୁଣୀ - ତାକୁ କହ । ମୁଁ ସେ ରାଶିଫଳରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନା ।
- ବୁଢ଼ୀ - ବଡ଼ ମଣିଷମାନେ କେବେ ରାଶିଫଳ ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା
ଜ୍ୟୋତିଷ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।
- ନାତି - ମୁଁ ବି ଆଜିଠାରୁ ଆଉ ରାଶିଫଳ ଦେଖିବି ନାହିଁ ।
- ବୁଢ଼ୀ - କାମ ନ ଜଲେ କି ଭଲ ପାଠ ନ ପଢ଼ିଲେ, କୌଣସି ଜ୍ୟୋତିଷ
ତମକୁ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଶ୍ କରେଇ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ
ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ଭାଗ୍ୟକୁ ଗଢ଼ । ମଣିଷ ହଉଛି ନିଜେ ନିଜର
ଭାଗ୍ୟ ବିଧାତା । (ପିଲା ଦୁହେଁ ବୁଢ଼ୀ ମା'କୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । ବୁଢ଼ୀ
ମା'ର ଜ୍ଞାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରାଗୁଥିଲା ।) ❖ ❖

ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ସେବା ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଚାଳଘର । ବୁଢ଼ୀ ତା'ର ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କୁ କାହାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

- ବୁଢ଼ୀ - ଆରେ ଆଜି କାହିଁକି ହାଜିଆ ହେଉ ପଡ଼ିଲା ଭଜିଆ ଲାଗୁଛି ।
ତା'ହେଲେ କହିବିନି ?
- ନାତି - ନା'... ନା'... ତୁ କହ ।
- ନାତୁଣୀ - ନୂଆ କାହାଣୀ କହିବୁ ।
- ବୁଢ଼ୀ - ଠିକ୍ ଅଛି । ହଉ ତା'ହେଲେ ଶୁଣ । ମନରେ କିଛି ପାଇବାର
ଆଶା ରଖୁ ଯଦି କାମ କରାଯାଏ, ତା'ହେଲେ ଭଲ ଫଳ
ମିଳେନି ।
- ନାତି - ଗପ ନ କହି ଏଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି କହୁଛୁ ?
- ବୁଢ଼ୀ - ଆରେ ଯା'ର ଉପରେ ଆଜିର ଗପ । ଏମିତି ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ?
ଆଜ୍ଞା, ଯମରାଜାଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣିଛ ?

: ୩୦ :

- ନାତୁଣୀ - ହଁ, ଭାରି ଭୟଙ୍କର । ସିଏ କାହାରିକି ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଦୟାମାୟା କିଛି ନାହିଁ ।
- ନାତି - ସେଇଥିପାଇଁ ତ ତାଙ୍କ ନାଁ ଯମରାଜ । ଯମପୁରର ରାଜା ।
- ବୁଢ଼ା - ଥରେ ଯମରାଜ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଥାନ୍ତି । ଘଟଣାଟା ଥିଲା, ଏହିପରି...

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ଯମରାଜାଙ୍କ ଦରବାର । ସମୟ ଥିଲା ଦିବସ । ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ ପାଖି ଦେଖୁଥିଲେ ।)

- ଯମ - କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ସେ ଦି'ଜଣ ?
- ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ଆରେ କିଏ ଅଛିରେ । ସାଧୁ ଆଉ ଦାସକୁ ଅବିଚଳେ ମହାମହିମ ଜଗୁପତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର କରାଅ ।
- (ଯମପୁରର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ 'ଦାସ' ଏବଂ 'ସାଧୁ'କୁ ଦରବାରରେ ହାଜର କରାଇ ଚାଲିଗଲେ ।)

: ୩୧ :

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ଯାହା ମହାମହିମ ଜନ୍ମପତି ପଚାରିବେ, ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଠିକ୍ ଠିକ୍
ଉତ୍ତର ଦେବ ।

ଯମ - ତମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଗିତରୁ ଯିଏ ମୃତ୍ୟୁଲୋକରେ ପବିତ୍ର ଜୀବନ
ଅତିବାହିତ କରିଥିବ, ସିଏ କେବଳ ସ୍ୱର୍ଗପୁରକୁ ଯାଜପାରିବ ।

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ବୁଝିପାରିଲ ତ ?

ସାଧୁଦାସ - ହଁ ।

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ଏଥର ଯମରାଜଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

ସାଧୁ - ଜନ୍ମପତି, ମୋର ସାରା ଜୀବନ ପବିତ୍ର କର୍ମରେ କଟିଛି । ମୁଁ
ସଂସାର ଚ୍ୟାଗା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ଜପତପ ସାଧନା ହେଲା ମୋର
ବ୍ରତ । ଏଇ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜୀବନ ମୋର ପରର ଉପକାରରେ
କଟିଯାଇଛି ।

ଯମ - ଆଉ ତୁ ଦାସ ?

ଦାସ - ମୁଁ ତ ଦାସ । ମୋର ସ୍ୱାଧୀନତା କାହିଁ ? ପୁଣ୍ୟକର୍ମ କରିବାର
ସୁଯୋଗ ବି ପାଇନି । ମାଲିକର ହୁକୁମକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ମୋର
ଧର୍ମ । ଜପତପ ପୁଣ୍ୟ ପାଇଁ ମୋତେ ସମୟ ମିଳିନି ।

ଯମ - ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ, ଦେଖ ଦୁହିଁଙ୍କ ନାମରେ ଆମ ପାଞ୍ଜିରେ କ'ଣ ଲେଖା
ଅଛି ?

ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ଜନ୍ମପତି, ସାଧୁଙ୍କ ପରୋପକାରରେ ପାଞ୍ଜିର ପୃଷ୍ଠା ପୂରାପୂରି
ଭରିଯାଇଛି । ହେଲେ ଦାସର ପୃଷ୍ଠା ଖାଲି । ସେଥିରେ ଉଚ୍ଚକାମ
କିମ୍ବା ଖରାପ କାମ କାହାରି ବିବରଣୀ ନାହିଁ ।

ଯମ - ଦେଖାଅ ତ ।

(ଯମରାଜ ନିଜେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଠାରୁ ପାଞ୍ଜି ନେଇ ଦେଖିଛନ୍ତି ।)

ଆରେ, ଦାସ ପାଇଁ ଏଠି ତ କିଛି ଲେଖା ଅଛି ।

- ଦାସ - ସତ କହୁଛି ଯମରାଜ, ମୁଁ ଜୀବନରେ କେବେ ବି କୌଣସି ଭଲ କାମ କରିନାହିଁ ।
- ଯମ - ତରନା, ସତ କୁହ । ମନେ ପକାଅ ।
- ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ହଁ ଭଲ ଭାବରେ ଭାବି କରି ଦେଖ । କିଛି ପୁଣ୍ୟ କାମ କରିନା ?
- ଯମ - ମନେ ପକାଅ । ତମେ କିଛି ପୁଣ୍ୟକାମ କରିଛ । ମନେ ପକାଇ କୁହ, ଜଙ୍ଗଲ... କୁକୁର...
- ଦାସ - ହଁ, ହଁ... ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଥରେ ଜଙ୍ଗଲ ରାସ୍ତା ଦେଇ ମୁଁ ଯାଉଥିଲି । କୁକୁରଟିଏ ମଲା ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା । ହୁଏତ କିଛି ସମୟ ପରେ ମରିଯାଇଥାନ୍ତା ।
- ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ - ତମେ କ'ଣ ତା' ପ୍ରାଣ ବଂଚେଇଛ ?
- ଦାସ - କିଛିବାଟ ଆଗେଇଲା ପରେ କୁଅଟିଏ ପଡ଼ିଲା । ମୁଣ୍ଡର ପଗଡ଼ିକୁ ଦଉଡ଼ି ଆଉ ଠେକାକୁ ପାତ୍ର ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରି କୁଅରୁ ପାଣି କାଢ଼ିଲି । ସେଇ ପାଣିରୁ ମୁହେ କୁକୁର ପାଟିରେ ଦେଲାକୁ ସେ ଉଠିଲା । ତା'ର ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଚାଲିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ କୁକୁରଟି ପୂରାପୂରି ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ।
- ଯମ - ବାବୁ ସେତିକି । ସେତିକି ପୁଣ୍ୟ ତମ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ, ଦାସକୁ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଶାନ୍ତ ପଠାଅ ।
- ସାଧୁ - ଏଇଟା ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ, ଯମରାଜ । ମୋର ସାରା ଜୀବନର ସାଧନା ଜପତପ କ'ଣ ବୃଥା ?
- ଯମ - ତମର ସେ ସାଧନା ମୂଳରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ନିହିତ ଥିଲା । ତମେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ପାଇଁ ସେ ସବୁ କରିଥିଲ । ହେଲେ ଦାସର କାମ ପଛରେ

: ଗାମା :

ସ୍ଵାର୍ଥର ଗନ୍ଧ ନଥିଲା । ତା'ର ଏଇ ଗୋଟିଏ ସତକର୍ମ ତମର
ସମସ୍ତ ପୁଣ୍ୟକୁ ଚପିଗଲା । ବିନା ସ୍ଵାର୍ଥରେ କରାଯାଇଥିବା କର୍ମ,
ସ୍ଵାର୍ଥସର୍ବସ୍ୱ କର୍ମଠାରୁ ଭେଦ ଭଲ ।

ଦୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା । ସେହି ଚାକର । ବୁଢ଼ୀ ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କୁ ଗପ
ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

- ବୁଢ଼ୀ - ବେଶ୍ ଏଥର କୁହ । କିଏ ବଡ଼ ?
- ନାତୁଣୀ - 'ଦାସ'
- ବୁଢ଼ୀ - କାହିଁକି ?
- ନାତି - ନାସ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ । କାରଣ ନିଜ ପାଇଁ ସେ କିଛି କରି
ନଥିଲା । ନିଜ କଥା ଭାବିବା ପାଇଁ ତା' ପାଖେ ସମୟ ବା କାହିଁ
? ମାଲିକର ହୁକୁମ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁକରୁ ତା'ର ସବୁ ସମୟ
କଟି ଯାଇଥିଲା ।
- ନାତୁଣୀ - ହଁ, ସାଧୁର ସବୁ କପଟପ କେବଳ ନିଜ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ।
- ବୁଢ଼ୀ - ତେଣୁ, ଯେଉଁ କାମରେ ସ୍ଵାର୍ଥ ନଥାଏ, ସେଇ କାମ ହେଉଛି
ଶ୍ରେଷ୍ଠକାମ । ଆଉ ତାକୁ ହିଁ ଶେଷରେ ପୁରସ୍କାର ମିଳିଥାଏ ।
- ନାତି - ଯେମିତି ନାସ ଚପିଗଲା ସାଧୁକୁ ।
- ବୁଢ଼ୀ - ହଁ, ତମେମାନେ ବିନା ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଯଦି କିଛି କାମକର, ନିଶ୍ଚୟ
ତା'ର ଭଲ ପଦ ତମକୁ ମିଳିବ । ଠିକ୍ ଅଛି, ଏଥର ଯାଅ
ପଢ଼ା ପଢ଼ି କରିବ । ପୁଣି କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ଏଇଠି... ଏଇ
ସମୟରେ ଭେଟ... । (ନାତି ନାତୁଣୀ ଉଠୁଥିଲେ ପଢ଼ାପଢ଼ି
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧକାର ହେଉଥିଲା ।) ❖ ❖

ଚାପ ହିଁ ଦୁଃଖର କାରଣ

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ବାଜଘର । ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ା ମା' ପିଆରେ ବସି ନାତିନାତୁଣୀକୁ ବାହାଣୀ ଶୁଣାଇଥିଲା । ନାତିଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ରହୁଥିବା ଇନ୍ଦ୍ର୍ୟ କରିଛି ବୁଢ଼ା ।)

ବୁଢ଼ା - କିରେ କ'ଣ ହେଉଛି ? ତୋ ମନ ଆଜି ଭଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ନାତୁଣୀ - ତା' ସୁଲସାର ତାକୁ ବହୁତ ପାଠ ଦଉଛନ୍ତି । ସିଏ କରିପାରୁନି । କ୍ଲାସରେ ଗାନ୍ଧି ଶୁଣୁଛି ।

ନାତି - ସିଏ ନୂଆସାର କୋଉଠୁ ଆସିଛନ୍ତି କେଜାଣି, ଆମକୁ ଭାରି ହଇରାଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ା - ଏତେବେଳୁ ପାଠ ଅଭ୍ୟାସ ନ କଲେ ବଡ଼ ମଣିଷ ହବ କେମିତି ? କଷ୍ଟକଲେ କୃଷ୍ଣମିତ୍ରେ ।

ନାତି - କହିଦବା ଭାରି ସହଜ । ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଇବା ଭାରି କଷ୍ଟ ।

ନାତୁଣୀ - ସେଇ ଚିନ୍ତାରେ ସିଏ ଆଜି ବି ସୁଇ ଯାଉନି ।

ବୁଢ଼ା - ଏଇଟା ଠିକ୍ କଥା ନୁହେଁ । ଅଭ୍ୟାସ କର, ସବୁ ସହଜ ହୋଇଯିବ ।

ନାତି - ତା' ବୋଲି ଦିନକୁ ଦଣ୍ଡବାର ଖଣ୍ଡ ଅଙ୍କ ଦେବ ।

ବୁଢ଼ା - ତରି ଯାଆନା ।

ନାତି - ଏତେ ଅଙ୍କ କେତେବେଳେ କରିବି ? ଦୁଇ ତିନିଖଣ୍ଡ ଅଙ୍କ ଦେଲେ କ'ଣ ଚଳନ୍ତାନି ?

ବୁଢ଼ା - ଓ, ଏଇଥିପାଇଁ ବାବୁଙ୍କ ମନଦୁଃଖ । ତା'ହେଲେ ଠିକ୍ ଅଛି । ଆଜିର ଗପଟା ସେଇ ଚାପ ବିଷୟରେ । କାମର ଚାପ ହେଉ

କି ମାନସିକ ତାପ ହେଉ । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଅଧିକକାମ
ପଡ଼ିଗଲା । ତାପ ବଢ଼ିଗଲା ... । ହେଲେ ସେଇଟା ଠିକ୍
ନୁହେଁ ।

- ନାତୁଣୀ - ଓହୋ, ଗପଟା ନ କହି ଏଣୁତେଣୁ କହୁଛୁ କାହିଁକି ?
- ବୁଢ଼ୀ - ହଉ ହେଲା । ଏବେ ଶୁଣ । ତମରିଭାଜି କିଛି ପିଲାଏ ଭଲ
ପାଠ ପଢ଼ି ଭଲ ଚାକିରା କରୁଥିଲେ । ଦି' ତିନିଜଣ ଛାତ୍ର
ଦିନେ ହଠାତ୍ ସେମାନଙ୍କ ଗୁରୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଲ,
ଚା'ହେଲେ ଦେଖିବା, ସେମାନେ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଘର । ମଧ୍ୟବିର ପରିବାର । ସମୟ ଦିନ । ସ୍କୁଟି ଦିନ । ଶିକ୍ଷକ
ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଭଲସ୍ଥ ଖବରକାଗଜ ପଢୁଥିଲେ । ଆସିଛନ୍ତି ତିନିଜଣ
ସୁବକ । ସମସ୍ତେ ବଡ଼ ଚାକିରି କରୁଥିବା ତାଙ୍କ ପୋଷାକ କହି ଦେଉଛି ।)

ବାମ/ହରି/ଚିତ୍ତ-ନମସ୍କାର ସାରୁ... ନମସ୍କାର ମାତାମ...

- ଶିକ୍ଷକ - ଆରେ ହଠାତ୍ ଏତେ ଦିନ ପରେ ଆମ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା !
ମିତାଲି, ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।
ମତେ ବହୁତ ଖୁସି ଲାଗୁଛି, ମୋ ପିଲାଏ ଆଜି ଭଲ ଯାଗାରେ
ପହଞ୍ଚି ପାରିଛନ୍ତି ।
- ମିତାଲି - ଚିର, କୋଉଠି ?
- ଚିର - ମୁଁ ଜବ୍ ଅଛି, ମାତାମ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଦାମ ଭଲ ଯୋଗାଯୋଗର ଚିତ୍ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ । ଭଲ ସ୍ଥାନରେ
ଅଛି ।
- ମିତାଲି - ଦାମ, ଦରମା ପତ୍ରରେ ଖୁସି ତ ?
- ଦାମ - ଏତେ କାମ ଯେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବାକୁ ଟାଇମ୍ ନାହିଁ । ଦରମାକୁ
କିଏ ପଚାରେ ।
- ମିତାଲି - ହରି ତମେ କୋଉଠି ?
- ହରି - ମାଡ଼ାମ, ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଡେପୁଟି ଜେନେରାଲ ମ୍ୟାନେଜର । ସକାଳ
ନ'ଟାରେ ଯାଉଛି । ଫେରିଲାବେଳକୁ ରାତି ଦଶ । ଆସି ସିଧା
କ'ଣ ଟିକେ ଖାଇଦେଇ ଶୋଇଯାଉଛି । ଏତେ କାମ ପଢ଼ିବ
ବୋଲି ମୁଁ କେବେ ଭାବି ନଥିଲି ।
- ଚିର - ମାଡ଼ାମ, ମୋର ବି ସେଇ ଅବସ୍ଥା । ଡିଷ୍ଟିକ୍ଟ କୋର୍ଟରେ ଅଛି ।
ଏତେ କେଶ୍ ଆସୁଛି, ଖାଇବା ପିଇବା ଭୁଲି ଯିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।
- ତିନି ହେଁ - ଏତେ କାମ ପଡ଼ୁଛି ଯେ ଆମେ ପରିବାର କ'ଣ, ଖୁସି କ'ଣ,
ଆନନ୍ଦ କ'ଣ ଏସବୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହଉଛୁ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଆରେ ତମେମାନେ ଏତିକିବେଳୁ ଏମିତି ହଉଛ, ଆହୁରି ତ
ବହୁତ ସମୟ ବାକି ଅଛି । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଚାକିରି ଆରମ୍ଭ
କଲି ସେତେବେଳେ ବି କାମର ଚାପ ଥିଲା । ଆଜି ବି ଅଛି ।
ତା' ବୋଲି ଆମେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭୁଲିଯିବା ?

- ମିତାଲି - ତମେମାନେ ରପ କରୁଥାଅ । ମୁଁ ତା' ଆଣେ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଦେଖୁ ତାହିଁ ଆଣିବ । ଏମାନଙ୍କୁ ଅସଲ ଶିକ୍ଷା ଏଯାଏ ମୁଁ ଦେଇପାରିନି ।
- (ମିତାଲି ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି ।)
- ଶିକ୍ଷକ - ତମେମାନେ ଯଦି ନିଜକୁ କାମ ଭିତରେ ପୂରାପୂରି ହତେଜ ଦବ, ତେବେ କାମର ତାପ କ'ଣ କିଛି ଜଣା ପଡ଼ିବନି ।
- ଚିତ୍ତ - ସାର, ଆପଣଙ୍କ ସମୟ ଥିଲା ନିଆରା ।
- ହରି - ସାର, ଏବେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଛି । କାମ ବି ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ହେଲେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ସାମିତ ।
- ଦାମ - ହଁ ସାର, ଆମେ ଅଫିସ୍‌ରେ ରୋଟାଏ ମିନିଟ୍ ବି ବିଶ୍ରାମ ନେଇପାରୁନୁ ।

(ମିତାଲି ପାତ୍ର କରୁ ତା' ଧରି ଆସିଛନ୍ତି । ତ୍ରେ'ରେ ଦାମାବସ୍, ଶ୍ରଦ୍ଧାବସ୍ ଥିଲା । ତିନିଜଣ ଦାମାବସ୍ ତ୍ରେରୁ ଉଠାଇ ନେଇ ପିଇଛନ୍ତି ।)

: ୩୮ :

- ଶିକ୍ଷକ - ଏବେ ଲକ୍ଷ୍ୟକର । ତାମା ଆଉ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଥିବା କପ୍ପଗୁଡ଼ିକ ତମେମାନେ ଉଠେଇ ନଇଛ । ଶିକ୍ଷାକପ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସେମିତି ଥୁଆ ହେଇଛି ।
(ତିନିହେଁ ନିଜ ନିଜ କପ୍ପକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ହସୁଥିଲେ ମିତାଲି ।)
- ମିତାଲି - କିଛି ବୁଝି ପାରୁଛ, ନା' ନାହିଁ ? ତମେମାନେ କେବଳ ନିଜର ଭଲ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରୁଛ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିଧାନ ଦେଉ ନାହିଁ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ମନେରଖ, କପ୍ପ ତା'ର ସ୍ବାଦ ବଢ଼ାଏନି କି କମାଏନି । ତମେ ତା' ପିଉଛ କପ୍ପକୁ ପିଉନା । ପିଇଲାବେଳେ ତମେ ପରସ୍ପରର କପ୍ପକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛ । କାହାର ବେଶି ସୁନ୍ଦର ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛ ।
- ମିତାଲି - ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ଥରେ ନିଜକୁ ପଚାର । ଆପେ ବୁଝିପାରିବ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଜୀବନକୁ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ପାଇସା ପଦପଦବୀ, ଚାକିରି ଏସବୁ ହଉଛି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାଧ୍ୟମ । ଜୀବନର ମହତ୍ତ୍ବକୁ ଏମାନେ ପ୍ରତିପାଦନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏପରିକି ଏହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।
- ମିତାଲି - ତମମାନଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ରହିଲା ତା'କପ୍ପ ଉପରେ । ହେଲେ ତା' ଉପରେ ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ତା'ର ସ୍ବାଦ କଥା ଆମେ ପୂରାପୂରି ଭୁଲିଗଲୁ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ତେଣୁ ଆମର ଜୀବନ ହେଉଛି ତା' ସଦୃଶ । ହେଲେ ତା' କପ୍ପ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ତମମାନଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ମାଧ୍ୟମ ଉପରେ ନ ରହି ଅସଲ ଜିନିଷ ଉପରେ ରହିବା ଉଚିତ ।
- ମିତାଲି - ଭଲ ଆଉ ମହ ଉଭୟକୁ ପରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଖାଲି ଭଲ ପଛରେ ଦଉଡ଼ିଲେ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ପାଖ କେବଳ ଦେଖି ପାରିବ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ନିଜର ଭଲ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ବି ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

- ମିତାଳି - ଯେହେତୁ ଏଇ ଜିନିଷଟି ତମେମାନେ କରିନା, ସେଇଥିପାଇଁ ସମସ୍ୟା ଭୋଗୁଛ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଏଣୁ ସମାଧାନର ବାଟ ତମ ପାଖରେ । ତାପକୁ ଚାପ ବୋଲି ଭାବି ବସିଲେ ତାହା ଚାପ ହୋଇ ରହିଯିବ ।
- ମିତାଳି - ଜୀବନକୁ ସରଳ କରିଦିଅ । ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।
- ଶିକ୍ଷକ - କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ତମେ ଅନ୍ୟଠାରୁ ସହାନୁଭୂତି ଆଶା କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଚିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦେଖିବ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ହୋଇଯିବ । କାମର ଚାପ ଲାଗିବ ହୋଇଯିବ ।
- ମିତାଳି - ସମସ୍ୟା ଥିଲେ ସମାଧାନର ବାଟ ବି ଅଛି । ଦି'ଟା ଯାକ ତମମାନଙ୍କ ହାତରେ ।
- ଶିକ୍ଷକ - ଚାପ ଭିତରେ ଆନନ୍ଦ ଖୋଜି ବସିଲେ ଜୀବନ ଆପେ ସୁଧୁରିଯିବ । ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସମାନ କରିଦିଅ । ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ସୁଖରେ ନିଜକୁ ବାଣ୍ଟିଦିଅ । ଚାପର ସଂଜ୍ଞା ବଦଳିଯିବ ।
- ମିତାଳି - କ'ଣ ବୁଝିପାରିଲ ତ ?
- ଶିକ୍ଷକ - କେବଳ ତମମାନଙ୍କୁ ଏତିକି ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ମୋର ବାକିଥିଲା । (ତିନିହେଁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ନିଜ ନିଜର ଭୁଲ୍ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ।)

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ସେହି ଚାଳଘର । ସମୟ ଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା ବୁଢ଼ୀମା ପାଖରେ ନାତିନାତୁଣୀ ବସି ଗପ ଶୁଣୁଥିଲେ ।)

- ବୁଢ଼ୀ - କେତେ ସୁନ୍ଦର କଥାଟିଏ ଗୁରୁ ତାଙ୍କ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ କହିଲେ !
- ନାତୁଣୀ - ଜେଜିମା, ତୁ ଏତେ କଥା ଜାଣୁଛୁ କେମିତି ?

- ବୁଢ଼ୀ - ମୁଁ କେତେ ବର୍ଷ ବଂଚିଛିଣି । ତା'ରି ଭିତରେ ସବୁକଥା ଅଙ୍ଗେ
ନିଭେଇଛି । ଭଲ ମନ୍ଦ ଦି'ଟାକୁ ଅତି ପାଖରୁ ଦେଖୁଛି ।
- ନାତି - ଜେଜିମା, ତତେ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ?
- ନାତୁଣୀ - ତତେ ସେଥିରୁ କ'ଣ ମିଳିବ ? ତୁ ତୋ କାମକର ।
- ବୁଢ଼ୀ - ସବୁରା ଉପରେ । ହଁ, ଗପଟା ବୁଝିପାରିଲୁ ତ ? ଏଣୁ ସବୁପାଠ
ଠିକ୍ ସମୟ ଭିତରେ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର ।
- ନାତୁଣୀ - ମୁଁ ତ ପୁଣି କରୁଛି ।
- ନାତି - ତୁ ମୋଠୁଁ ବଡ଼ ।
- ବୁଢ଼ୀ - ବଡ଼ ସାନରେ କିଛି ପରକ ନାହିଁ । ଅସଲ କଥା ହେଲା, ତାପକୁ
କିଏ କିଭଳି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି । ଆଜି ଅକଟା ହଉନି ।
କାଲି ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଯିବ । ଆରମ୍ଭରୁ ଦବିଗଲେ, ତୁ ବଡ଼
ମଣିଷ ହବୁ କେମିତି ?
- ନାତୁଣୀ - ସେଇକଥା ତାକୁ ଟିକେ ବୁଝା ।
- ବୁଢ଼ୀ - ସ୍କୁଲରେ ସାର୍‌ମାନେ ଯେତେ ପାଠ ଦିଅନ୍ତି, ତୁ ସେଇ ସମୟ
ଭିତରେ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର । ନହେଲା ଭଳି ଜିନିଷ କିଛି
ନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସବୁ ଠିକଣା ରାସ୍ତାରେ ପଡ଼ିଯିବ ।
- ନାତି - ହଁ, ମୁଁ ଆଉ ଡରିବିନି । ସବୁଦିନ ସ୍କୁଲଯିବି । ଠିକ୍ ସମୟରେ
ପାଠ କରିଦେବି ।
- ବୁଢ଼ୀ - ମୁଁ ଜାଣେ ପରା, ମୋ ନାତିଟା ସବୁ ପାରିବ ।
(ବୁଢ଼ୀ ହସୁଥିଲା । ନାତି ନାତୁଣୀ ଦୁହେଁ ତା' କୋଳରେ ଲୋଟି
ପଡ଼ିଥିଲେ ।)

ସତୋଷ ହିଁ ସୁଖ

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ଗଜପର । ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ଚିରାଚରିତ ଶୈଳୀରେ ବୁଢ଼ୀ ମା' ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା
ତା'ର ନାତିନାତୁଣୀକୁ । ବିଜୟ ସେ ସହିପାରୁ ନଥିଲା ।)

ବୁଢ଼ୀ - କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ଦି'ଟାଯାକ ? ଏତେବେଳକୁ ଆସିଯିବା କଥା ।
(ଆସିଛି ନାତି । ପିଲାଟି ବିବ୍ରତ ଜଣା ପଡୁଥିଲା)

ବୁଢ଼ୀ - ତୁ ଆସିଲୁ, ସିଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?

ନାତି - ମୁଁ ଜାଣିନି ।

ବୁଢ଼ୀ - ଆରେ ସାଙ୍ଗ ହେଉ ଦି' ଜଣ ଯାକ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଥିଲ । ଆଜି
ଗୁରୁଦିବସ ଥିଲା । ଗୁରୁପୂଜା କଲ ନା' ନାହିଁ ?

- ନାତି - ସିଏ ଆସିଲେ, ତାକୁ ପଚାରିବୁ । ମତେ କାହିଁକି ପଚାରୁଛୁ ?
- ବୁଢ଼ୀ - କ'ଣ ହେଉଛି ତୋର ?
- ନାତୁଣୀ - (ପ୍ରବେଶ କରି) କହୁନୁ, କହ । ଆଜି ସ୍କୁଲରେ ଲତୁ ବଣା ହେଉଥିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରେ ଡିନିଟା ଲେଖା ଥିଲା, ହେଲେ ତା' ପ୍ୟାକେଟ୍‌ରେ କେମିତି ବୁଲ୍‌ରେ ଦି'ଟା ଲତୁ ରହିଯାଇଛି ।
- ବୁଢ଼ୀ - ଓ, ଏଇଥିଲାଗି ଏତେ ରାଗ ଅଭିମାନ !
- ନାତୁଣୀ - ଲତୁ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ପକେଇ ଆସିଛି ।
- ବୁଢ଼ୀ - ଏଇଟା ଠିକ୍ ହେଲାଜି, ବାବା । ଯାହା ମିଳିଲା, ସେତିକିରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବା ଉଚିତ ।
- ନାତି - କ'ଣ ପାଇଁ ମୁଁ ଦି'ଟା ଖାଇବି ?
- ବୁଢ଼ୀ - ଜୀବନରୁ ସନ୍ତୋଷ ଚାଲିଗଲେ ମଣିଷ ଦୁଃଖୀ ହୋଇଯାଏ । ଆଜିର ରାପ ହଉଛି ସେହି ସନ୍ତୋଷକୁ ନେଇ । ସହରରେ ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଲାଗି-ଜଣେ ଗରିବ ଲୋକ ରହୁଥିଲେ । ଚାଲିଯିବା, ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ଘର ଆଡ଼େ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପର । ଘଟି ଉପରେ ବସିଥିଲେ ବ୍ୟକ୍ତିଜଣକ । ପିଲାଟିଏ ତାଙ୍କୁ ମୋଡୁଥିଲା ।)

- ଧନୀ - ପଇସା ନଉଛି, ଭଲ କରି ମୋଡ଼ ।
- ପିଲା - କେତେଟା ପଇସା ଦଉଛ ଯେ ! ଘଣ୍ଟେ ହେଲା ମୋଡୁଛି । ମୋ ହାତ ବିଛିଲାଣି ।
- ଧନୀ - ମୋ ଉପରେ କ'ଣ ଦୟା ଦେଖଉଛୁ ! ଆରେ ପଇସା ପିଞ୍ଜିଲେ କେତେ ଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବେ ।
- ପିଲା - ହଉ, ଦେଲ ମୋ ପାଉଣା । ମୁଁ ଘରକୁ ଯିବି ।
(କେତୋଟି ପଇସା ପିଞ୍ଜିଛନ୍ତି ଧନୀ)
- ଧନୀ - ନେଇଯା । ଆଉ ତୋର ଆସିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମତେ ଲୋକର ଅଭାବ ନାହିଁ ।
- ପିଲା - ପଇସା ପିଞ୍ଜୁଛ କ'ଣ ? ହାତକୁ ଦିଅ ।
- ଧନୀ - ଯା... ଯା... । ମତେ ପାଠ ପଢ଼େଇଲା !

- ପିଲା - ଜାଣିଥାଅ, ତମର ଏ ଧନର ଗର୍ବ ସବୁଦିନ ରହିବ ନାହିଁ । କି ଏ ଧନକୁ ତମେ ବି ଭୋଗ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।
- ଧନୀ - ଆରେ ଯା... ଯା... । ସେ ନୀତିବାଣୀ ଆଉ କାହାକୁ ଶୁଣାଇବୁ । ହାତରେ ଟଙ୍କା ଥିଲା ଯାଏ, ତର କାହାକୁ ? ଭୟ କାହାକୁ ? (ପିଲାଟି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଯାଇଛି । ଅସିଦ୍ଧତି ଗରିବ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ।)
- ଗରିବ - କ'ଣ ହେଲା ମହାଜନେ ? କାହିଁକି ତା' ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଉଛ ?
- ଧନୀ - ଏଡ଼େ ବକଟେ ହୁଅ । ମତେ ପୁଣି ନୀତିବାଣୀ ଶିଖେଇବ ! ଆରେ ଅଣ୍ଟିରେ ଖଇ ଥିଲେ କେତେ କୁଆ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ।
- ଗରିବ - ମହାଜନେ, ଭୁଲି ଯାଅନି । ଧନ ହିଁ ସବୁ ଅନର୍ଥର କାରଣ । ଅଶାନ୍ତିର କାରଣ ।
- ଧନୀ - ଯାଅ ବ୍ରାହ୍ମଣ (ଥଙ୍ଗାରେ) । ଧନର ପରଶ ତମେ କୋଉଠୁ ପାଇବ ? ଯାଅ ଶାସ୍ତ୍ରଚର୍ଚ୍ଚା କରିବ । ଯଜ୍ଞମାଳା କରିବ । କେଇଟା ଟଙ୍କା ପାଉଛ ? ମତେ ଦେଖ । ମୁଁ କେମିତି ଖୁସିରେ ଅଛି ।
- ଗରିବ - ଯାହା ମିଳୁଛି, ସେଇଥିରେ ମୋ ସଂସାର ଚଳି ଯାଉଛି ।
- ଧନୀ - ଭିକ ମାଗି କେହି ସନ୍ତୋଷଲାଭ କରିନି କି କରିପାରିବନି । ମୋର କୋଠାବାଡ଼ି; ଗାଡ଼ିମଟର ସବୁ ଅଛି । ତମ ପାଖରେ କ'ଣ ଅଛି ? ଦିନଟାରେ କେଇଟା ଯଜ୍ଞମାଳା ଆଉ ପୂଜାପାଠ !
- ଗରିବ - କହିଛି ନା, ସେତିକିରେ ମୁଁ ଖୁସିରେ ଅଛି । ମୋର ଲୋଭ ନାହିଁ । ଅଧିକ କିଛି ମିଳୁ, ଯେ ଆଶା ବି ମୋର ନାହିଁ ।
- ଧନୀ - ଦଶବର୍ଷ ତଳେ ମତେ ଯେମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖୁଥିଲ, ଆଜି ମୁଁ ସେମିତି ଅଛି ? ହଜାର ... ଲକ୍ଷ... କୋଟି... ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ଆହୁରି ଆସିବ ।

- ଗରିବ - ମୋର କିଛି ନାହିଁ । ତଥାପି ମୁଁ ଶାନ୍ତିରେ ଅଛି ।
- ଧନୀ - ପୁଅ ବୋହୂ ନାତିନାତୁଣୀ ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲାନୁଷ୍ଠ ସବୁ ଅଛି । ମୋର ଅଭାବ କ'ଣ ?
- ଗରିବ - ଏଇ ଧନ ଦିନେ ତମକୁ କାଙ୍ଗାଳ କରିଦେବ । ଧନ ଲାଳସା ଛାଡ଼ିଦିଅ । ସୁଖରେ ରହିବ ।
- ଧନୀ - ମୁଁ ତ ବେଶ୍ ହସଖୁସିରେ ଅଛି । ମୋର ଦୁଃଖ କାହିଁ ? ଯାଅ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତମର ଯଜ୍ଞମାଳୀ ଡେରି ହଉଛି । ଶେଷରେ ଉପାସରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
- (ଗରିବ ଲୋକଟି ବାହାରି ପାରୁନା । ତାକୁ ଅଜା କରୁଥିଲେ ଧନୀବ୍ୟକ୍ତି ।)

ଦୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ଧନୀ ମହାଜନଙ୍କ ଘର । ସମୟ ଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟା । ମନ ଦୁଃଖରେ ବସିଥିଲେ ଧନୀ । ଆସିଛି ପିଲାଟି ।)

- ଧନୀ - ଆଜି ମୋର ମୋଡ଼ା ଦରକାର ନାହିଁ ।
- ପିଲା - ଆଜି ତମଠୁଁ ପଇସା ନେବିନି । ମାଗଣାରେ ମୋଡ଼ିବି । ଏତେ ପଇସା ନେଇଛି, ଗୋଟାଏ ଦିନ ପଇସା ନ ନେଲେ କ'ଣ ମୋ ପେଟ ଅପୋଷା ରହିଯିବ ।
- ଧନୀ - ତତେ ଦବାପାଇଁ ମୋ ପାଖରେ କିଛି ନାହିଁ । ତକାୟତମାନେ ମୋ ଘରେ କାଲି ରାତିରେ କଳାକନା ବୁଲେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।
- ପିଲା - ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିନି ମହାଜନେ । ଥରେ ଭାବ, ସେ ଧନ ସମ୍ପର୍କି ତମେ କେମିତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲ ? କ'ଣ ନିଜ ଝାଳବୁହା ପରିଶ୍ରମରେ ?
- ଗରିବ - (ପ୍ରବେଶ କରି) ମହାଜନେ, ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଧନ ସାଇତି ରଖୁଥିଲ, ଶେଷକୁ କ'ଣ ହେଲା ? କହିଲ ଦେଖୁ, ଦିନଟିଏ ଶାନ୍ତିରେ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଛ ?

- ଧନୀ - ହଁ, ଜୀବନକୁ ଡିଜିଟିଜ୍ କରି ଜାଣି ଧନ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲି ।
- ଗରିବ - ତୁଷ୍ଟା ରହିଲେ ଦୁଃଖ ଆସିବ ହିଁ ଆସିବ । ସେଦିନ କଥା ମନେ ପକାଅ । ପିଲାଟିଏ ଘରକୁ ଆସିଲା ବୋଲି ତମେ କେତେ ଖୁସିରେ ସେଦିନ ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିଥିଲ ।
- ଧନୀ - ଆଉ ସେ କଥା ମନେ ପକାନ୍ତି । ପିଲା ଜନ୍ମର ସେ ଆନନ୍ଦ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠୁଛି ।
- ପିଲା - ମହାଜନେ, ବିଧିର ବିଧାନ । କିଏ ଜାଣିଥିଲା, ତମ ପୁଅବୋହୂ ଦି'ଜଣ ଯାକ ଏତେ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଖସିଯିବେ ବୋଲି !

- ଗରିବ - ଏବେ ବୁଝିଗାଟି, ତୁଷ୍ଟା ହିଁ ଦୁଃଖର କାରଣ । ତେଣୁ ଯେତିକି ଦିନ ରହୁଛି, ସନ୍ତୋଷରେ ରୁହ । ତୁଷ୍ଟା ରହିଲେ ଦୁଃଖ ବଢ଼ିବ ହିଁ ବଢ଼ିବ ।
- ଧନୀ - ସତରେ ଭାଇ, ତମେ ହିଁ ଦୁନିଆରେ ସୁଖୀ । ଘରେ ଧନ ଥାଉ ନ ଥାଉ, ତମର କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

(ବାଜପର ସମୟ ସନ୍ଧ୍ୟା । ବୁଢ଼ୀ ମା' ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କ ଗପ ଶୁଣାଉଥିଲା ।)

- ବୁଢ଼ୀ - ଏଥର କହ, କିଏ ସୁଖୀ ? ଧନୀ ନା' ଗରିବ ?
- ନାତି - ଗରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଲୋକଟି ।
- ନାତୁଣୀ - ସିଏ ଅଳ୍ପରେ ସବୁଷ୍ଟ ଥିଲା । ତା' ପାଖେ ଧନ ନଥିଲା ସତ,
ହେଲେ ଭଲ ମନଟିଏ ଥିଲା ।
- ବୁଢ଼ୀ - ସେଇଥିଲାଗି କହୁଛି, ଯାହା ମିଳୁଛି, ସେଇଥିରେ ସତୋଷ ପାଆ ।
(ଧୀରେ ଧୀରେ ମଞ୍ଚ ଅନ୍ଧାର ହେଉଥିଲା ।)

ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତତ୍କାଳୀନ ନାରାୟଣ ସାହୁ ଏକ ସୁପରିଚିତ ନାମ । ଅଦ୍ୟାବଧି ତାଙ୍କର ୧୫ଟି ନାଟକ ଓ ୫ଟି ଶିଶୁ ନାଟକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶିତ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ସେ ଦୁଇଟି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର, ଦୁଇଟି ଟେଲିଭିଜନ ସିରିଏଲ ଓ ୫ଟି ଟେଲିଫିଲ୍ମର ରଚୟିତା । ନାଟ୍ୟସମାଲୋଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତତ୍କାଳୀନ ସାହୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପଦଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ତତ୍କାଳୀନ ସାହୁଙ୍କ ‘ଆଶ୍ରାଣୋଜିବୁଲୁଥୁବା ଗଣ୍ଡର’ ନାଟକ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ଲାଭ କରିଛି । ତାଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚିତ ନାଟକଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ‘ଓ ସବାଶେଷ ଲୋକ’, ‘ମୂଳ’, ‘କ୍ରାନ୍ତି’, ‘ଉପାସନା’, ‘ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସକାଳ’, ‘ଶେଷକଥା’, ‘ଅପରାହ୍ନର ଅବଶେଷ’ । ତାଙ୍କର ଏକାଂକିକା ସଂକଳନ ଭିତରେ ରହିଛି ‘ଉତ୍ତରପର୍ବ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ’, ‘ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଭନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ’, ‘ଏମିତିବି ହୁଏ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ’ । ଶିଶୁ ନାଟକ ସଂକଳନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ‘ପିଲାଙ୍କ ନାଟକ’, ‘ଶିଶୁନାଟକ’, ‘ଚିକିତ୍ସା ନାଟକ’, ‘ବୁଢ଼ୀମା’ର ନାଟପେଡ଼ି’ । ‘ବୁଢ଼ୀମା’ର ନାଟପେଡ଼ିରେ ସଂକଳିତ ଶିଶୁନାଟକରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ବହୁତଥ୍ୟ ଓ ଉପଦେଶ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି ।

୧୯୯୦ ମସିହାରୁ ଶ୍ରୀ ସାହୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସହ ସଂପୃକ୍ତ । ସଂପ୍ରତି ସେ ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର ଓ ବିଭାଗମୁଖ୍ୟ ଭାବେ ଅବସ୍ଥାପିତ ।

Gyanajuga Publication
Bhubaneswar, Odisha

Email : contact@gyanajuga.com,

website : www.gyanajuga.com

Digitized by PPRACHIN, SOA